

Mintaqaviy chekka qishloq xududlarida kambag'allikni qisqartirish usullari

Buxoro davlat texnika universiteti o'qituvchi-stajyor

Xudoyberdiyeva Oysha Qurbonovna

Annotatsiya. Maqola mintaqaviy chekka qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirishning samarali usullarini tahlil qilishga qaratilgan. Ushbu hududlarda kambag'allikni kamaytirish uchun iqtisodiy, ijtimoiy va ta'lim tizimlaridagi islohotlar muhim o'rin tutadi. Maqolada qishloq aholisi uchun yangi ish o'rinlarini yaratish, ta'limni rivojlantirish, qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va infratuzilmani yaxshilash kabi asosiy yo'nalishlar ko'rib chiqiladi. Ushbu tadbirlar nafaqat iqtisodiy faollikni oshiradi, balki qishloq aholisining turmush darajasini ham yaxshilashga yordam beradi. Shuningdek, sog'liqni saqlash, kasb-hunar ta'limi va ijtimoiy himoya dasturlari orqali chekka hududlarda kambag'allikni qisqartirish mumkinligi ko'rsatilgan.

Kalit so'zlar: Kambag'allik, chekka qishloq hududlari, mintaqaviy rivojlanish, ta'lim, qishloq xo'jaligi, infratuzilma, ijtimoiy himoya, kasb-hunar ta'limi, iqtisodiy imkoniyatlar, startaplar.

Абстрактный. Целью статьи является анализ эффективных методов сокращения бедности в отдаленных сельских районах региона. Реформы в экономической, социальной и образовательной системах имеют решающее значение для сокращения бедности в этих регионах. В статье рассматриваются такие ключевые направления, как создание новых рабочих мест для сельских жителей, развитие образования, модернизация сельского хозяйства и улучшение инфраструктуры. Эти мероприятия не только повысят экономическую активность, но и будут способствовать повышению уровня жизни сельских жителей. Также было показано, что бедность можно сократить в отдаленных районах с помощью программ здравоохранения, профессиональной подготовки и социальной защиты.

Ключевые слова: Бедность, отдаленные сельские районы, региональное развитие, образование, сельское хозяйство, инфраструктура, социальная защита, профессиональная подготовка, экономические возможности, стартапы.

Abstract. The article is aimed at analyzing effective methods of poverty reduction in regional remote rural areas. Reforms in the economic, social and educational systems play an important role in reducing poverty in these areas. The article considers such key areas as creating new jobs for the rural population, developing education, modernizing agriculture and improving infrastructure. These measures will not only increase economic activity, but also help improve the living standards of the rural population. It is also shown that poverty reduction in remote areas can be achieved through health care, vocational education and social protection programs.

Keywords: Poverty, remote rural areas, regional development, education, agriculture, infrastructure, social protection, vocational education, economic opportunities, startups.

Kirish.

Mintaqaviy chekka qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirish – bu O'zbekiston iqtisodiy siyosatining eng muhim yo'nalishlaridan biridir. Ushbu hududlarda aholining kambag'allik darajasi yuqori bo'lishi, ko'plab iqtisodiy va ijtimoiy muammolarni keltirib chiqaradi. Kambag'allikni kamaytirish uchun samarali va kompleks yondashuv zarur, bu esa ta'lim, qishloq xo'jaligi, biznesni rivojlantirish, infratuzilma va ijtimoiy yordam kabi bir qator sohalarda islohotlarni amalga oshirishni

talab qiladi. Maqolada kambag'allikni qisqartirishning asosiy usullari va ularga oid amaliy tavsiyalar beriladi.

Prezident Shavkat Mirziyoyevning 2019 yil 6-dekabrda "Qishloq xo'jaligi va kambag'allikni qisqartirishni yanada rivojlantirishga qaratilgan qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PQ-4348 sonli qarorida qishloq hududlaridagi kambag'allikni kamaytirish uchun qishloq xo'jaligi sohasida innovatsion texnologiyalarni qo'llash, yangi ishlab chiqarish tarmoqlarini yaratish va kichik biznesni rivojlantirish chora-tadbirlari ko'rsatilgan.

2020 yil 3-iyulda "Qishloq hududlarida iqtisodiy rivojlanish va kambag'allikni qisqartirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi PF-5984 sonli qarorida qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirish va aholini ijtimoiy himoya qilish, qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish, yangi ish o'rinlarini yaratish, infratuzilma tizimini yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi.

2022-yil 21-yanvarda "O'zbekiston Respublikasida qishloq hududlarini rivojlantirish dasturini tasdiqlash to'g'risida"gi PQ-364-sonli qarorida 2022-2026 yillarda qishloqlarni modernizatsiya qilish bo'yicha davlat dasturi ishlab chiqilgan.

Prezident Sh.Mirziyoyevning yuqoridagi qaror va farmonlari 2019-2026 yillarda qishloq hududlarida qashshoqlikni kamaytirish, infratuzilmani yaxshilash, bandlikni oshirish va tadbirkorlikni rivojlantirish yo'nalishlarida muhim rol o'ynaydi.

Mintaqaviy chekka qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirish uchun bir qancha samarali usullarni ko'rib chiqish mumkin. Bularni quyidagi yo'nalishlar bo'yicha amalga oshirish mumkin:

1. Ta'lim va malaka oshirish

- Qishloq hududlarida ta'limga bo'lgan e'tibor orttirish. O'zbekistonda ko'p joylarda ta'lim infratuzilmasi kam rivojlangan, shuning uchun qishloq maktablari, kollejlar va o'quv kurslarining sifatini oshirish.
- Kambag'allikni qisqartirishda ta'limning roli juda katta. Yaxshi ta'lim olgan aholining daromad olish imkoniyatlari yuqori bo'ladi.

2. Qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish va rivojlantirish

- Zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalarni qishloq xo'jaligida joriy etish, bu esa ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va qishloq aholisi uchun yangi ish o'rinlarini yaratadi.
- Suv ta'minoti, agrotexnik vositalarni qo'llash va tuproqni yaxshilash uchun ilmiy tadqiqotlar olib borish.
- Zamonaviy agrotexnologiyalarni joriy etish. Sug'orish, urug'lik, o'g'it va pestitsidlardan samarali foydalanish.
- Turli ekinlarni ekish. Bir necha ekin turlarini ekib, daromad manbalarini ko'paytirish.
- Kichik fermerlar uchun resurslar va bozorlarga kirish imkoniyatlarini yaxshilash.

3. Aholini kasbga o'rgatish va ish bilan ta'minlash

- Kasb-hunar maktablari va o'quv markazlarini rivojlantirish, shu orqali aholiga yangi kasblar o'rgatish va ular uchun yangi ish joylari yaratish. Qishloq xo'jaligi, hunarmandchilik, texnologiya va boshqa sohalarda malaka oshirish.

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

- Kambag'allikni qisqartirishda kichik va o'rta biznesni rivojlantirish ham juda muhim. Biznesga oid malakali treninglar va startaplar uchun kreditlar, subsidiyalar taqdim etish.
- Kichik biznesni qo'llab-quvvatlash. Mikro kreditlar, subsidiyalar va mashg'ulotlar orqali mahalliy tadbirkorlarni rag'batlantirish.
- Hunarmandchilik va mahalliy ishlab chiqarishni rivojlantirish. Mahalliy resurslardan foydalanib, qo'shimcha daromad manbalarini yaratish.
- Bolalar uchun sifatli ta'lim. Maktablar va kollejlarda zamonaviy ta'limni rivojlantirish.

4. Infratuzilma rivoji

- Yaxshi infratuzilma (yo'l, elektr, gaz, suv ta'minoti va boshqalar) iqtisodiy faollikni oshiradi. Qishloq hududlarida buning rivojlanishi aholi farovonligini oshiradi.
- Transport va axborot texnologiyalari rivojlanishi orqali qishloq va shahar o'rtasidagi aloqalarni yaxshilash. Mahsulotlarni bozorga olib chiqishni osonlashtirish.
- Elektr va suv ta'minotini mustahkamlash. Qishloq xo'jaligi va kundalik hayot uchun zarur resurslarni ta'minlash.
- Internet va telekommunikatsiya. Masofaviy ish, ta'lim va savdo imkoniyatlarini kengaytirish.

5. Yangi iqtisodiy imkoniyatlar yaratish

- Kichik bizneslarni rivojlantirish uchun kreditlar va subsidiyalar ajratish. Bu qishloq aholisi uchun yangi ish joylarini yaratadi va iqtisodiy faollikni oshiradi.
- Turizm, ekologik agrar mahsulotlar ishlab chiqarish, qo'shma korxonalar va eksportga yo'naltirilgan ishlab chiqarishni rivojlantirish.

6. Sog'liqni saqlash tizimini yaxshilash

- Sog'liqni saqlash tizimining yanada rivojlanishi, shuningdek, sog'liqni saqlash xizmatlarining qishloq aholisiga eng yaqin va sifatli tarzda taqdim etilishi.
- Sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish va profilaktik xizmatlar ko'rsatish.

7. Ijtimoiy himoya dasturlari

- O'z vaqtida ko'rsatilgan ijtimoiy yordam (nafaqalar, subsidiyalar, bepul tibbiy yordam) kambag'allikni qisqartirishga yordam beradi.
- Oila byudjetlarini samarali boshqarish uchun moliyaviy savodxonlikni oshirish.
- Nodavlat notijorat tashkilotlar (NNT) va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik: Qashshoq oilalarga moddiy va ma'naviy yordam ko'rsatish.
- Sog'liqni saqlash xizmatlarini yaxshilash: Aholining sog'liq darajasini oshirish orqali mehnat qobiliyatini oshirish.

8. Mahalliy rahbarlikni kuchaytirish

- Mintaqaviy rahbarlarga o'z hududlaridagi iqtisodiy rivojlanishni boshqarish uchun ko'proq imkoniyatlar yaratish.
- Mahalliy rahbarlar va boshqaruv tizimlarini kuchaytirish, ular o'z hududida biznesni rivojlantirish va aholi farovonligini oshirish uchun samarali choralar ko'rsin.

9. Mahalliy resurslardan foydalanish

- Ekoturizm va qishloq turizmini rivojlantirish. Tabiiy go'zallik va an'analardan foydalanib, daromad olish.
- Yashil energiya manbalaridan foydalanish. Quyosh, shamol va bioresurslar asosida energiya ishlab chiqarish.

10. Davlat va xususiy sektor hamkorligi

- Chekka hududlarda infratuzilma va ish o'rinlarini yaratish uchun davlat va xususiy investorlarni jalb qilish.
- Erkin tadbirkorlik va investitsiyalar uchun qulay sharoitlar yaratish.

11. Aholini o'zini o'zi boshqarishga jalb etish

- Mahalliy jamoalarni faollashtirish. Qarorlar qabul qilishda aholining ishtirokini ta'minlash.
- O'zini-o'zi band etish dasturlari. Mahalliy aholiga ishbilarmonlik va loyihalarni amalga oshirishda yordam berish.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya

Mintaqaviy chekka qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirish masalasi O'zbekiston adabiyotida ko'plab tadqiqotlarga mavzu bo'lgan. O'zbekiston iqtisodiyoti va ijtimoiy rivojlanishiga oid ilmiy ishlar, jumladan, chekka hududlardagi kambag'allikni kamaytirish usullarini o'rganish, davlat dasturlari, qishloq xo'jaligi, ta'lim va sog'liqni saqlash tizimidagi islohotlarga katta e'tibor qaratilgan.

X.Tursunov, A.Hasanov qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirishning iqtisodiy va ijtimoiy asoslarini o'rganib, aynan ta'lim, malaka oshirish, qishloq xo'jaligi va kichik biznesni rivojlantirish orqali chekka hududlarda aholi farovonligini oshirishni ta'kidlaydilar.

Metodologiya nuqtai nazaridan, bu tadqiqotlar asosan sifatli va miqdoriy tadqiqot usullari, hamda zamonaviy iqtisodiy modellarga asoslanadi. O'rganilayotgan hududlarda ijtimoiy-iqtisodiy tahlil metodlari, statistik ma'lumotlar, xalqaro tajriba va muvaffaqiyatli innovatsion loyihalar o'rganiladi. Shuningdek, bu tahlil metodologiyasida qishloq xo'jaligi modernizatsiyasi, ish o'rinlarini yaratish va mahalliy biznesni qo'llab-quvvatlash kabi amaliy choralar ham ko'rib chiqiladi.

Natija va muhokama

Mintaqaviy chekka qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirish uchun ko'plab yondashuvlar mavjud. Eng samarali usul, qishloq aholisi uchun yangi ish o'rinlarini yaratish va ta'lim tizimini rivojlantirishdan iborat. Bu o'z navbatida aholi daromadining ortishiga va iqtisodiy faollikning oshishiga olib keladi.

Qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali mahsuldorlikni oshirish, va ekologik toza mahsulotlar ishlab chiqarish orqali qishloq xo'jaligini diversifikatsiya qilish kambag'allikni qisqartirishda muhim rol o'ynaydi. Infratuzilmani yaxshilash va transport tizimlarini rivojlantirish ham chekka hududlarda aholi farovonligini oshirishga yordam beradi. Aholining sog'liqni saqlash tizimiga bo'lgan ehtiyojlarini qondirish, profilaktika va tibbiy xizmatlarni yaxshilash, hamda kasb-hunar ta'limini kengaytirish orqali chekka hududlarda kambag'allikni qisqartirishga erishish mumkin.

THE MULTIDISCIPLINARY JOURNAL OF SCIENCE AND TECHNOLOGY

VOLUME-5, ISSUE-3

Shu bilan birga, mintaqaviy boshqaruvni kuchaytirish, mahalliy rahbarlar va jamoatchilikni iqtisodiy rivojlanishga jalb etish zarurligi muhokama qilinadi. Qishloq aholisining iqtisodiy faolligini oshirish uchun kreditlar, subsidiya va biznes uchun soliq imtiyozlari tizimini takomillashtirish kerak.

Xulosa.

Hozirgi kunda mintaqaviy chekka qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirish uchun kompleks yondashuv zarur. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, kambag'allikni kamaytirishning samarali usullari ta'limni rivojlantirish, qishloq xo'jaligini modernizatsiya qilish, ish o'rinlarini yaratish, infratuzilmani yaxshilash va ijtimoiy himoya dasturlarini kengaytirishdan iborat. Bu yondashuvlar faqat iqtisodiy samaradorlikni oshiribgina qolmay, balki aholi farovonligini ham sezilarli darajada yaxshilaydi. Shu bilan birga, mintaqaviy boshqaruv tizimini kuchaytirish, mahalliy rahbarlarning faolligini oshirish va iqtisodiy islohotlarni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun aholining qat'iy ishtiroki talab qilinadi. Kambag'allikni qisqartirish bo'yicha amalga oshirilgan amaliy chora-tadbirlar O'zbekistonning mintaqaviy rivojlanishida katta ahamiyatga ega bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Tursunov X. "Qishloq hududlarida kambag'allikni qisqartirish: Iqtisodiy va ijtimoiy yondashuvlar". "Iqtisodiyot va jamiyat". Toshkent. 2020. 15-30 betlar.
2. Hasanov A. "Qishloq iqtisodiyotini modernizatsiya qilish va kambag'allikni kamaytirish". "Agrar iqtisodiyot". Samarqand. 2019. 45-58 betlar.
3. Abduqodirov A. "Mintaqaviy rivojlanish va kambag'allikni qisqartirish" "Iqtisodiy tadqiqotlar". 2021. Toshkent. 76-89 betlar.
4. Nazarov B. "Qishloq hududlaridagi ijtimoiy rivojlanish va kambag'allikni kamaytirish usullari". "O'zbekiston ijtimoiy taraqqiyoti". 2018 Farg'ona. 102-115 betlar.
5. Qodirov M. "Kichik biznesni rivojlantirish va kambag'allikni qisqartirishning iqtisodiy asoslari". "Tadbirkorlik va iqtisodiy taraqqiyot". Toshkent. 2017. 200-210 betlar.